

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Інклюзивна освіта

Модуль 2. Інклюзивна педагогіка

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань 0101 Педагогічна освіта

(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 6.010105 Корекційна освіта (логопедія)

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення Інститут людини

(назва інституту, факультету, відділення)

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02100554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Підпис: 13.48.17
Жильцов
(підпис) (прізвище, ім'я, по-батькові)
20 17

2017 – 2018 навчальний рік

Робоча програма: «Інклюзивна освіта» / Модуль 2. «Інклюзивна педагогіка» для студентів спеціальності «Корекційна освіта (логопедія)»

Розробник: О.В. Мартинчук, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

Протокол від "06" вересня 2017 року № 1

Завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти
 (О.В. Мартинчук)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини

Н. А. Клішевич

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.
Структура програми навчальної дисципліни.
I. Опис предмета навчальної дисципліни.
II. Тематичний план навчальної дисципліни.
III. Програма.
<i>Змістовий модуль I. Теоретичні та законодавчо-нормативні засади</i>	
<i>освітньої інтеграції.</i>	<i>.....</i>
<i>Змістовий модуль II. Інклюзивна освіта як форма освітньої інтеграції.</i>	<i>.....</i>
IV. Навчально-методична карта дисципліни	
«Освітня інтеграція в сучасному світі».
V. Плани семінарських занять.
VI. Завдання для самостійної роботи.
Карта самостійної роботи студента.
VII. Система поточного та підсумкового контролю.
VIII. Методи навчання.
IX. Методичне забезпечення курсу.
X. Рекомендована література.
Основна.
Додаткова.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з інтегрованого курсу «Інклюзивна освіта» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти Інституту людини на основі освітньо-професійної програми підготовки першого (бакалаврського) рівня відповідно до навчального плану спеціальності 6.010105 – Корекційна освіта (логопедія).

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) організації навчання. Програма визначає обсяги знань, якими повинен опанувати здобувач вищої освіти відповідно до алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Інклюзивна освіта» / Модуля 2 «Інклюзивна педагогіка» необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Дисципліна «Інклюзивна освіта» складається з двох модулів: «Освітня інтеграція в сучасному світі», «Інклюзивна педагогіка».

Мета інтегрованого курсу «Інклюзивна освіта»: забезпечити формування у студентів системи цінностей інклюзивної освіти, знань та умінь у сфері організації та впровадження інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Модуль 2 «Інклюзивна педагогіка» охоплює проблематику, пов'язану з розумінням і сприйманням дітей з особливими потребами, особливостями організації навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти.

Мета модулю «Інклюзивна педагогіка»: формування компетенцій майбутніх спеціальних педагогів у сфері оцінки особливих потреб в контексті переходу від медичної до соціально-інклюзивної моделі в освіті, планування і організації інклюзивного навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами, їхнього розвитку в умовах інклюзивного середовища.

Завдання модулю «Інклюзивна педагогіка»:

- дати знання про етапи становлення і розвитку інклюзивної педагогіки як нової галузі педагогічного знання;
- ознайомити з методологічними засадами і деякими операційними моделями щодо організації оцінювання розвитку дитини з ООП;
- формувати уміння застосовувати інструменти оцінювання і

застосування результатів оцінювання;

— дати знання і сформувані вміння з організації освітнього процесу в інклюзивному середовищі.

Процес вивчення дисципліни спрямований на **формування** наступних **компетентностей**:

1.	Загальних	
1.1	Світоглядної	Наявність ціннісно-орієнтаційної позиції щодо залучення осіб з порушеннями психофізичного розвитку до активного суспільного життя Загальнокультурна ерудиція, широке коло інтересів. Розуміння значущості для власного розвитку історичного досвіду людства щодо його ставлення до осіб з психофізичними порушеннями, яке змінювалось у процесі еволюції суспільства і держав. Розуміння сутності і соціальної значущості майбутньої професії. Здатність розуміти та сприймати етичні норми поведінки відносно осіб з порушеннями психофізичного розвитку.
1.2	Громадянської	Здатність до реалізації прав і обов'язків громадян України з інвалідністю та порушеннями психофізичного розвитку. Здатність робити свідомий соціальний вибір у процесі надання освітніх послуг особам з порушеннями психофізичного розвитку. Уміння діяти з соціальною відповідальністю та громадською свідомістю в умовах інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами.
1.3	Комунікативної	Здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності. Здатність вибудовувати соціальну взаємодію з усіма учасниками освітнього процесу в умовах інклюзивного навчання на принципах толерантності. Здатність працювати у команді. Здатність брати участь у професійних дискусіях та інтерактивних обговореннях, логічно аргументуючи власну точку зору. Вільне володіння українською мовою відповідно до норм культури мовлення.
1.4	Інформаційної	Здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань. Здатність до ефективного використання інформаційних технологій в соціальній і професійній діяльності.
1.5	Науково-дослідницької	Здатність виконувати навчально-дослідні завдання на основі аналітико-синтетичної мисленнєвої діяльності. Володіння науково-дослідними методами відповідно фахового спрямування. Обізнаність в особливостях проектної діяльності, готовність до її реалізації. Здатність до реалізації дефектологічних, педагогічних, психологічних, лінгвістичних, медико-біологічних знань для постановки дослідницьких завдань в професійній діяльності
1.6	Самоосвітньої	Здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку. Спрямованість на розкриття особистісного потенціалу та самореалізацію. Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху.
2.	Фахових	
2.1	Організаційної	Здатність планувати, організувати, координувати, контролювати та оцінювати діяльність і взаємодію її суб'єктів. Здатність до роботи в міждисциплінарній команді під керівництвом лідера (вчителя-логопеда, вчителя інклюзивного класу) у процесі вирішення корекційно-педагогічних завдань
2.2	Психолого-педагогічної	Володіння базовими знаннями з педагогіки і психології та вміння їх реалізувати, закономірностей особистісного розвитку людини на різних вікових етапах; психологічних механізмів навчання та виховання дитини задля забезпечення спрямованої соціалізації та інтеграції особистості з

		порушеннями психофізичного розвитку. Володіння базовими знаннями про педагогічні системи навчання, виховання і освіти різних категорій дітей з психофізичними порушеннями, їхні потенційні можливості у досягненні певного рівня життєвої компетентності. Володіння базовими уявленнями про основи філософії освіти, психології, педагогіки, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості дитини з порушеннями психофізичного розвитку..
2.3	Корекційно-педагогічної	Володіння знаннями та розуміння сучасних підходів до вивчення, освіти, розвитку, абілітації, реабілітації і соціальної адаптації осіб з психофізичними порушеннями в освітніх закладах з інклюзивною формою навчання.
2.4	Компетентності у сфері інклюзивного навчання	Володіння базовими знаннями та розуміння основних концепцій та теорій інклюзивного навчання. Володіння знаннями і уміннями оцінки спеціальних особливих потреб в контексті переходу від медичної до соціально-інклюзивної моделі в освіті. Володіння знаннями з організації освітнього процесу в інклюзивному середовищі. Володіння базовими уявленнями про категорії осіб з порушеннями психофізичного розвитку, які є суб'єктами інклюзивної/інтегрованої освіти, розуміння значення комплексного підходу у наданні корекційних освітніх послуг в інклюзивному середовищі. Здатність застосовувати тренінгову технологію для формування у педагогів загальноосвітніх закладів психологічної готовності до роботи з особливими дітьми.
2.5	Компетентності в індивідуально-психологічній сфері (професійні цінності)	Здатність діяти згідно з принципами деонтології, пов'язаними з професійною діяльністю корекційного педагога; усвідомлення педагогічних, психологічних та соціальних наслідків у сфері професійної діяльності

Інтегрований курс «Інклюзивна освіта» має міждисциплінарний характер і поєднує педагогічний, психологічний, соціальний та юридичний компоненти.

В результаті вивчення *Модуля II «Інклюзивна освіта»* студент повинен продемонструвати *результати навчання*:

- здатність продемонструвати знання, розуміння і пояснення основних підходів до сфер розвитку дитини;
- здатність продемонструвати уміння планувати, організовувати і реалізовувати первинне оцінювання розвитку дитини;
- здатність продемонструвати знання і застосування технологій і тестів оцінювання розвитку дитини;
- здатність продемонструвати розуміння деонтологічних норм в процесі оцінювання;
- здатність продемонструвати знання і розуміння організації освітнього процесу в інклюзивному дошкільному і загальноосвітньому навчальному закладі;
- здатність продемонструвати знання і розуміння специфіки діяльності вчителя-логопеда з організації та впровадження інклюзивного навчання; особливості взаємодії вчителя-логопеда зі спеціалістами інших служб в системі інклюзивного навчання;

- здатність продемонструвати уміння використовувати теоретичні знання при організації корекційної складової психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання;
- здатність продемонструвати знання, розуміння та уміння створення сприятливих умов для взаємодії дітей з особливими потребами з усіма учасниками освітнього процесу в умовах інклюзивного навчання; добору навчально-методичного забезпечення, адекватного завданням інклюзивної освіти осіб з порушеннями психофізичного розвитку; здійснювати адаптацію і модифікацію навчальної програми відповідно до потенційних можливостей дитини з психофізичним порушенням.

Реалізація завдань для досягнення результатів навчальної дисципліни здійснюється шляхом використання як традиційних технологій, методів і форм навчання, так і інноваційних технологій, активних та інтерактивних форм проведення занять, електронного навчального курсу.

Програма інтегрованого навчального курсу «Інклюзивна освіта» складається з 4 модулів (5 кредитів) – 150 годин: 28 год. лекційних, 22 год. практичних, 6 год. семінарських, 8 год. модульного контролю, 56 годин самостійної позааудиторної роботи, 30 год. семестрового контролю. Вивчення студентами інтегрованого курсу "Інклюзивна освіта" завершується іспитом.

Кількість годин, визначених навчальним планом на вивчення модулю II «Інклюзивна педагогіка», становить 60 год. (2 кредити), з них 14 год. – лекційних, 8 год. – практичних, 6 год. – семінарських, 4 год. – модульного контролю, 28 год. самостійної роботи.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. Опис навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта» (інтегрованого курсу)

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 0101 «Педагогічна освіта»	нормативна
	Спеціальність: 6.010105 «Корекційна освіта (логопедія)»	
Модулів – 2		Рік підготовки
Змістових модулів – 4		3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр
Загальна кількість годин – 150		5-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Освітній рівень: <u>перший (бакалаврський)</u>	Лекції
		28 год.
		Практичні,
		22 год.
		Семінарські
		6
		Самостійна робота
		56 год.
		Модульний контроль
		8 год.
Семестровий контроль		
30 год.		
Вид контролю:		
Іспит		

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

II. Опис модулю 2 «Інклюзивна педагогіка»

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 2	Галузь знань 0101 «Педагогічна освіта»	нормативна	
	Спеціальність: 6.010105 «Корекційна освіта (логопедія)»		
Змістових модулів – 2		Рік підготовки 3-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 60		5-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2		Освітній рівень: <u>перший (бакалаврський)</u>	Лекції 14 год.
		Семінарські 6 год.	Самостійна робота 28 год.
		Модульний контроль 4 год.	

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Індивідуальних	Самостійна робота	Підсумковий контроль
МОДУЛЬ II. ІНКЛЮЗИВНА ПЕДАГОГІКА									
Змістовий модуль I.									
ІНКЛЮЗИВНА ПЕДАГОГІКА ЯК ГАЛУЗЬ ПЕДАГОГІЧНОГО ЗНАННЯ.									
ОЦІНКА ОСВІТНІХ ПОТРЕБ ДИТИНИ									
1	Становлення і розвиток інклюзивної педагогіки як галузі педагогічного знання. Предмет, мета і завдання інклюзивної педагогіки. Поняття про інклюзивне навчання.	6	4	2		2		2	
2	Особливості інклюзивного середовища, його зміст, структура і роль у формуванні особистості дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Бар'єри в навчанні участі дітей з ООП. Система раннього втручання.	8	4	2		2		4	
3	Система оцінки спеціальних особливих потреб дитини в контексті переходу до соціально-інклюзивної моделі в освіті.	16	8	4	4			8	
	Модульний контроль	2							2
	<i>Разом</i>	32	16	8	4	4		14	2
Змістовий модуль II.									
ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ІНКЛЮЗИВНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ									
4	Навчально-методичне забезпечення інклюзивної освіти дітей з ООП загальноосвітньому просторі. Індивідуальний підхід та адаптації курикулуму.	10	4	2		2		6	
5	Професійне співробітництво в загальноосвітньому навчальному закладі з інклюзивною формою навчання. Психолого-педагогічний супровід в інклюзивному закладі.	8	4	2	2			4	
6	Організація навчально-виховного процесу адаптації і модифікації, диференційованого викладання, спільне викладання.	8	4	2	2			4	
	Модульний контроль	2							2
	<i>Разом</i>	28	10	6	4	2		14	
	Разом за модуль «Інклюзивна педагогіка»	60	26	14	8	6		28	4

III. ПРОГРАМА
МОДУЛЬ II. ІНКЛЮЗИВНА ПЕДАГОГІКА
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.
ІНКЛЮЗИВНА ПЕДАГОГІКА ЯК ГАЛУЗЬ ПЕДАГОГІЧНОГО ЗНАННЯ

ЛЕКЦІЯ 1.

**СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ІНКЛЮЗИВНОЇ ПЕДАГОГІКИ ЯК
ГАЛУЗІ ПЕДАГОГІЧНОГО ЗНАННЯ. ПРЕДМЕТ, МЕТА І ЗАВДАННЯ
ІНКЛЮЗИВНОЇ ПЕДАГОГІКИ. ПОНЯТТЯ ПРО ІНКЛЮЗИВНЕ
НАВЧАННЯ.**

Гене́за становлення і розвитку інклюзивної педагогіки в Україні як галузі педагогічного знання скрізь призму розвитку освіти для дітей з особливими потребами за кордоном і в Україні. Розгляд трансформації методологічних підходів до спільного навчання і виховання дітей з порушеннями розвитку і дітей, які таких порушень не мають. Періодизація процесу розвитку інклюзивної педагогіки як науки про навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітньому просторі. Коротка змістова характеристика періодів становлення і розвитку інклюзивної педагогіки: перший період (XI ст. – друга половина XIX ст.) – імпліцитний або підготовчий, який характеризується усвідомленням необхідності розроблення науково-теоретичних засад навчання і виховання дітей з порушеннями психофізичного розвитку; другий період (друга половина XIX ст. – початок XXI ст.) – експліцитний, який характеризується оформленням науково-теоретичних засад інклюзивної педагогіки; третій період (початок XXI ст. – донині) – інституціональний; його суб'єктом стає фахівець, чие професійне становлення ґрунтується на вивченні інклюзивної педагогіки, формуванні фахової компетентності у сфері інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Сучасні проблеми інклюзивної педагогіки: усталення понятійно-категоріального апарату, забезпечення освітнього процесу в закладі з інклюзивною формою навчання, розроблення технологій інклюзивного навчання дітей різних нозологій в різних освітніх установах.

Предмет, мета і завдання інклюзивної педагогіки. Понятійно-категоріальний апарат інклюзивної педагогіки. Поняття про інклюзивне навчання.

Основні поняття теми: інклюзивна педагогіка, інклюзивне навчання.

Рекомендована основна література:

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н.М. Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда, під заг. ред. М.Ф. Войцехівського.- К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 172 с.
2. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти: навч.-метод. посібник / С.П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. – 163 с.
3. Мартинчук О.В. Становлення і розвиток інклюзивної педагогіки як галузі педагогічного знання / О.В. Мартинчук // Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наукових праць: вип. 7, у 2 т./ за ред. В. М. Синьова, О. В. Гаврилова, 1 (7). – Кам'янець-Подільський, 2016. – С. 260-280. – Режим доступу: <http://elibrary.kubg.edu.ua/14335/>
4. Мартинчук О.В. Інклюзивна освіта: освітологічний контекст / О.В. Мартинчук // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського (3). – Миколаїв, 2016. – С. 146-150. – Режим доступу: <http://elibrary.kubg.edu.ua/15260/>
5. Мартинчук О.В. *Інклюзивна педагогіка в контексті розвитку сучасного наукового знання про освіту* / О.В. Мартинчук // Освітологія: українсько-польський щорічник (5). – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка. – С. 147-151. – Режим доступу: <http://elibrary.kubg.edu.ua/16504/>

Рекомендована додаткова література:

- 1 Байда Л.Ю. Інвалідність та суспільство:[навч.-метод. посіб.] / Л.Ю. Байда, О.В. Красюкова-Еннс, С.Ю. Буров та ін. / За заг. ред. Л.Ю. Байди, О.В. Красюкової-Еннс. – К., 2012. – 216 с.
1. Выготский Л.С. Собр. соч. в 6-ти т. / Л. С. Выготский. – М.: Изд-во Акад. пед. наук, 1983. – Т. 5. Основы дефектологии / Под ред. Т.А. Власовой. – 1983.– 369 с.
2. Даниелс Е. Залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх класів. // Е. Деніелс, К.Стаффорд – Львів: Т-во «Надія», 2000.– 255 с.
3. Освіта дітей з особливими потребами / Сайт МОН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebam/>

Семінарське заняття 1

Генеza розвитку інклюзивної педагогіки як науки. Понятійно-категоріальний апарат інклюзивної педагогіки.

ЛЕКЦІЯ 2

ОСОБЛИВОСТІ ІНКЛЮЗИВНОГО СЕРЕДОВИЩА, ЙОГО ЗМІСТ, СТРУКТУРА І РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ. БАР'ЄРИ В НАВЧАННІ ТА УЧАСТІ ДІТЕЙ З ООП.

Загальна характеристика освітнього середовища. Ресурси освітнього середовища: предметні ресурси, просторові ресурси, організаційно-сміслові ресурси, соціально-психологічні ресурси. Особливості організації освітнього середовища в умовах інклюзивного навчання. Середовищні ресурси навчання і виховання дітей з порушеннями мовлення.

Бар'єри в навчанні та участі, з якими стикаються діти з ООП. Методологічні засади з надання допомоги дітям з ООП та усуненню бар'єрів в навчанні та участі в шкільному житті.

Основні поняття теми: бар'єри в навчанні та участі, розвиток.

Рекомендована основна література:

1. Гайдукевич С.Е. Организация образовательной среды для детей с особенностями психофизического развития в условиях интегрированного обучения [Электронный ресурс]. – Минск: БГПУ, 2006. - 98 с. – Режим доступа: <http://www.twirpx.com/file/129924/>

2. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: [практ. посіб.] / [Тім Лорман, Джоан Депплер, Девід Харві]; пер. з англ. – К.: СПД-ФО Парашин І.С., 2010. – 296 с.

3. Изменение существующей системы оценки специальных образовательных потребностей в контексте перехода от медицинской к социально-инклюзивной модели в образовании: учебные материалы Летней школы по инклюзии: – Бишкек: Американский университет в Центральной Азии (АУЦА), 2017.

4. Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами та організація їх навчання: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. – 273 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

5. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти: навч.-метод. посібник / С.П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. – 163 с.

6. Основи інклюзивної освіти: [навч.-метод. посіб.] / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: «А.С.К.», 2012. – 307 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

7. Постанова КМУ від 9 серпня 2017 року № 588 «Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах». – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html>

8. Постанова КМУ від 12 липня 2017 року № 545 «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр». – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html>

Рекомендована додаткова література:

1. Освіта дітей з особливими потребами / Сайт МОН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/>.

4. Даніелс Е. Залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх класів. // Е. Деніелс, К. Стаффорд – Львів: Т-во «Надія», 2000.– 255 с.

5. Мартинчук О.В. Діти з особливими освітніми потребами / О.В. Мартинчук, В.М. Вертугіна // **Методичні рекомендації** до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» / наук. кер. проекту: В.О. Огнев'юк; наук. ред. Н.В. Кудикіна, В.У. Кузьменко; авт. кол. Е.В. Белкіна, Н.І. Богданець-Білокаленко, О.Л. Богініч, З.Н. Борисова, М.С. Вашуленко та [ін.] / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид., доопр. та доп. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – С. 291-307.

Семінарське заняття 2

Ресурси інклюзивного середовища.

ЛЕКЦІЯ 3-4

СИСТЕМА ОЦІНКИ СПЕЦІАЛЬНИХ ОСОБЛИВИХ ПОТРЕБ ДИТИНИ В КОНТЕКСТІ ПЕРЕХОДУ ДО СОЦІАЛЬНО-ІНКЛЮЗИВНОЇ МОДЕЛІ В ОСВІТІ

Етапи розвитку дитини та їх характеристики. Особливості розвитку дитини з особливими освітніми потребами. Концептуальні і методологічні засади організації процесу оцінювання. Зміна існуючої системи оцінки спеціальних освітніх потреб в контексті переходу від медичної до соціально-інклюзивної моделі в освіті. Характеристика сфер розвитку дитини, основні концепції / підходи до них. Технології оцінювання розвитку дитини. Типи оцінювання за рівнем його реалізації: первинний і комплексний; за сферами розвитку:

психологічний, емоційний, логопедичний. Методики реалізації первинного оцінювання на рівні навчального закладу та комплексного оцінювання. Практичні рекомендації щодо етапів організації процесу оцінювання та інструментів для його здійснення. Загальна характеристика діяльності Інклюзивно-ресурсних центрів щодо здійснення оцінки особливих потреб дітей з обмеженими можливостями.

Основні поняття теми: оцінка розвитку дитини, первинна оцінка, комплексна оцінка, Інклюзивно-ресурсний центр.

Рекомендована основна література:

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н.М. Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда, під заг. ред. М.Ф. Войцехівського.- К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 172 с.

2. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: [практ. посіб.] / [Тім Лорман, Джоан Десплер, Девід Харві]; пер. з англ. – К.: СПД-ФО Парашин І.С., 2010. – 296 с.

3. Изменение существующей системы оценки специальных образовательных потребностей в контексте перехода от медицинской к социально-инклюзивной модели в образовании: учебные материалы Летней школы по инклюзии: – Бишкек: Американский университет в Центральной Азии (АУЦА), 2017.

4. Постанова КМУ від 9 серпня 2017 року № 588 «Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах». – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html>

5. Постанова КМУ від 12 липня 2017 року № 545 «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр». – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html>

Рекомендована додаткова література:

1. Освіта дітей з особливими потребами / Сайт МОН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/>.

Практичне заняття 1

Технологія первинного оцінювання.

Практичне заняття 2

Технологія комплексного оцінювання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ІНКЛЮЗИВНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

ЛЕКЦІЯ 5

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ ДІТЕЙ З ООП В ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ. ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПІДХІД ТА АДАПТАЦІЇ КУРИКУЛУМУ.

Проблема індивідуального підходу до дітей з ООП. Суть індивідуальної програми розвитку дитини. Адаптації та модифікації курикулуму. Відповідальність різних категорій фахівців навчального закладу в процесі реалізації ІПР.

Особливості використання підручників та навчальних посібників для загальноосвітніх та спеціальних шкіл в навчальному та виховному процесі інклюзивного класу. Особливості оцінювання навчальних досягнень учнів інклюзивного класу. Сучасні проблеми інклюзивного навчання та шляхи їх вирішення.

Основні поняття теми: індивідуальна програма розвитку дитини, навчально-методичне забезпечення, курикулум, адаптації, модифікації.

Рекомендована основна література:

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н.М. Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда, під заг. ред. М.Ф. Войцехівського.- К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 172 с.
2. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: [практ. посіб.] / [Тім Лорман, Джоан Депплер, Девід Харві]; пер. з англ. – К.: СПД-ФО Парашин І.С., 2010. – 296 с.
3. Изменение существующей системы оценки специальных образовательных потребностей в контексте перехода от медицинской к социально-инклюзивной модели в образовании: учебные материалы Летней школы по инклюзии: – Бишкек: Американский университет в Центральной Азии (АУЦА), 2017.
4. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти: навч.-метод. посібник / С.П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. – 163 с.
5. Постанова КМУ від 9 серпня 2017 року № 588 «Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних

закладах». – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html>

6. Постанова КМУ від 12 липня 2017 року № 545 «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр». – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html>

Рекомендована додаткова література:

1. Освіта дітей з особливими потребами / Сайт МОН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/>.

2. Данілявічутє Е.А. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: [навч.-метод. посіб.] / Е.А. Данілявічутє, С.В. Літовченко / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 360 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

3. Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, О.М. Таранченко. – К.: «АТОПОЛ», 2010. – 96 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

4. Мартинчук О.В. Діти з особливими освітніми потребами / Дитина. **Програма** навчання і виховання дітей дошкільного віку від двох до семи років / Наук. кер. програмою: О.В. Проскура, Л.П. Кочина, В.У. Кузьменко, Н.В. Кудикіна. / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид., доопр. та доп. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2012. – С. 94-99, 162-165, 239-243, 399-406.

5. Мартинчук О.В. Діти з особливими освітніми потребами / О.В. Мартинчук, В.М. Вертугіна // **Методичні рекомендації** до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» / наук. кер. проекту: В.О. Огнев'юк; наук. ред. Н.В. Кудикіна, В.У. Кузьменко; авт. кол. Е.В. Белкіна, Н.І. Богданець-Білокаленко, О.Л. Богініч, З.Н. Борисова, М.С. Вашуленко та [ін.] / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид., доопр. та доп. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – С. 291-307.

Семінарське заняття 3

Індивідуальна програма розвитку учня з особливими освітніми потребами.

ЛЕКЦІЯ 6

ПРОФЕСІЙНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В ЗНЗ З ІНКЛЮЗИВНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД В ІНКЛЮЗИВНОМУ ЗАКЛАДІ.

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ, РОЛІ ТА ФУНКЦІЇ АСИСТЕНТА ВЧИТЕЛЯ В КЛАСІ З ІНКЛЮЗИВНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ

Загальна характеристика професійного співробітництва в інклюзивних навчальних закладах. Поняття про психолого-педагогічний супровід в інклюзивному навчальному закладі. Завдання психолого-педагогічного супроводу в дошкільному і загальноосвітньому навчальному закладі. Сутність корекційно-компенсаторної складової інклюзивного навчання дітей з обмеженими можливостями. Діяльність міждисциплінарної команди у процесі забезпечення психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі.

Основні завдання та роль асистента вчителя. Функції асистента вчителя: організаційні, навчально-розвивальні, діагностичні, прогностичні, консультативні. Педагогічна етика. Компетентності асистента вчителя: знання, уміння, особистісні характеристики. Формування ефективних стосунків між учителем та асистентом учителя. Роль асистента вчителя в забезпеченні навчальних та інших потреб учнів. Порівняння обов'язків учителя та асистента вчителя.

Основні поняття теми: асистент вчителя.

Рекомендована основна література

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н.М. Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда, під заг. ред. М.Ф. Войцехівського.- К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – С. 41-53.

2. Колупаєва А.А. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Е.А. Данілявічутє, С.В. Литовченко. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 197 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

Рекомендована додаткова література

1. Єфімова С.М. Як зробити школу інклюзивною?: [практичний посіб. для адміністрації загальноосвітніх навчальних закладів] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.education-inclusive.com](http://www.education-inclusive.com) – Назва з екрану.

2. Огляд ролі асистентів учителів у канадських школах. Досвід провінцій Манітоба, Нова Шотландія та Альберта: посібник / Е. Чорнобой, О. Красюкова-

Еннс. – К.: Паливода А.В., 2012. – 32 с.

2 Байда Л.Ю. Інвалідність та суспільство:[навч.-метод. посіб.] / Л.Ю. Байда, О.В. Красюкова-Еннс, С.Ю. Буров та ін. / За заг. ред. Л.Ю. Байди, О.В. Красюкової-Еннс. – К., 2012. – 216 с.

6. Даніелс Е. Залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх класів. // Е. Деніелс, К.Стаффорд – Львів: Т-во «Надія», 2000.– 255 с.

7. Єфімова С.М. Лідерство та інклюзивна освіта: [навч.-метод. посіб.] /С.М. Єфімова, С.В. Королюк / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»», 2011. – 164 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

Практичне заняття 3

Роль асистента вчителя в організації і впровадженні інклюзивного навчання.

ЛЕКЦІЯ 7

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ: АДАПТАЦІЇ ТА МОДИФІКАЦІЇ, ДИФЕРЕНЦІЙОВАНЕ ВИКЛАДАННЯ, СПІЛЬНЕ ВИКЛАДАННЯ.

Особливості організації освітнього процесу в інклюзивному середовищі. Застосування адаптацій і модифікацій в навчальному процесі. Загальна характеристика диференційованого викладання. Диференціація змісту, процесу, продукту. Загальна характеристика спільного викладання.

Основні поняття теми: адаптації, модифікації, диференційоване викладання, спільне викладання.

Рекомендована основна література

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н.М. Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда, під заг. ред. М.Ф. Войцехівського.- К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 172 с.

2. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: [практ. посіб.] / [Тім Лорман, Джоан Демплер, Девід Харві]; пер. з англ. – К.: СПД-ФО Парашин І.С., 2010. – 296 с.

3. Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами та організація їх навчання: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. – 273 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

4. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти: навч.-метод. посібник / С.П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. – 163 с.

5. Постанова КМУ від 9 серпня 2017 року № 588 «Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах». – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html>

6. Постанова КМУ від 12 липня 2017 року № 545 «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр». – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html>

Рекомендована додаткова література:

1. Освіта дітей з особливими потребами / Сайт МОН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/>.

2. Даніелс Е. Залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх класів. // Е. Деніелс, К. Стаффорд – Львів: Т-во «Надія», 2000.– 255 с.

3. Данілявічутє Е.А. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: [навч.-метод. посіб.] / Е.А. Данілявічутє, С.В. Літовченко / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 360 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

4. Мартинчук О.В. Діти з особливими освітніми потребами / Дитина. **Програма** навчання і виховання дітей дошкільного віку від двох до семи років / Наук. кер. програмою: О.В. Проскура, Л.П. Кочина, В.У. Кузьменко, Н.В. Кудикіна. / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид., доопр. та доп. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2012. – С. 94-99, 162-165, 239-243, 399-406.

5. Мартинчук О.В. Діти з особливими освітніми потребами / О.В. Мартинчук, В.М. Вертугіна // **Методичні рекомендації** до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» / наук. кер. проекту: В.О. Огнев'юк; наук. ред. Н.В. Кудикіна, В.У. Кузьменко; авт. кол. Е.В. Белкіна, Н.І. Богданець-Білокаленко, О.Л. Богініч, З.Н. Борисова, М.С. Вашуленко та [ін.] / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид., доопр. та доп. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – С. 291-307.

Практичне заняття 4

Використання множинних інтелектів у процесі формування/розвитку компетенцій дітей з ООП в інклюзивному середовищі.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Інклюзивна педагогіка»

Разом: 60 год., лекції – 14 год., практичні заняття – 8 год., семінарські – 6 год., модульний контроль – 4 год., самостійна робота – 28 год..

Модулі	Змістовий модуль І				Змістовий модуль ІІ		
Назва модуля	Інклюзивна педагогіка як галузь педагогічного знання. Оцінка освітніх потреб дитини				Організація освітнього процесу в інклюзивному навчальному закладі		
Кіл. балів за модуль	73 балів				66 балів		
Теми	1	2	3	4	5	6	7
Теми лекцій	Становлення розвитку інклюзивної педагогіки як педагогічного знання. Предмет, мета завдання інклюзивної педагогіки. Поняття про інклюзивне навчання (1 б.)	Особливості інклюзивного середовища, його зміст, структура роль у формуванні особистості дітей порушеннями психофізичного розвитку. Бар'єри навчання та участі дітей з ООП. (1 б.)	Система оцінки спеціальних особливих потреб дитини в контексті переходу до соціально-інклюзивної моделі в освіті (1 б.)	Система оцінки спеціальних особливих потреб дитини в контексті переходу до соціально-інклюзивної моделі в освіті (1 б.)	Навчально-методичне забезпечення інклюзивної освіти дітей з ООП загальноосвітнього просторі. Індивідуальний підхід та адаптації курикулум. (1 б.)	Професійне співробітництво в загальноосвітньому закладі з інклюзивною формою навчання. Психолого-педагогічний супровід в інклюзивному закладі (1 б.)	Організація навчально-виховного процесу: адаптації і модифікації, диференційоване викладання, спільне викладання (1 б.)
Теми семінар. занять	Генеza розвитку інклюзивної педагогіки науки. Понятій категоріальний апарат інклюзивної педагогіки. (1 б.)	Ресурси інклюзивного середовища. (1 б.)			Індивідуальна програма розвитку учня з особливими освітніми потребами. (1 б.)		

Теми практичних занять			Технологія первинного оцінювання. (1 б.)	Технологія комплексного оцінювання (1 б.)		Роль асистента вчителя організації впровадженні інклюзивного навчання.(1 б.)	Використання множинних інтелектів у процесі формування/розвитку компетенцій дітей з ООП в інклюзивному середовищі.(1 б.)
Робота на сем., практич. зан.	10 балів		10 балів		10 балів	10 балів	
Самост. робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види пот.конт.	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)					Модульна контрольна робота 2 (25 балів)	

Всього: 139 бали; коеф. 1,39

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І
ІНКЛЮЗИВНА ПЕДАГОГІКА ЯК ГАЛУЗЬ ПЕДАГОГІЧНОГО ЗНАННЯ.
ОЦІНКА ОСВІТНІХ ПОТРЕБ ДИТИНИ

Семінарське заняття 1

Тема: Генеза розвитку інклюзивної педагогіки як науки.
Понятійно-категоріальний апарат інклюзивної педагогіки.

План заняття

1. Охарактеризуйте інклюзивну педагогіку як нову галузь педагогічного знання. Чим обумовлені поява та розвиток інклюзивної педагогіки ?
2. Які процеси і явища знаходять у полі зору інклюзивної педагогіки?
3. Розкрийте етапи становлення і розвитку інклюзивної педагогіки як науки. Проаналізуйте, чим обумовлений перехід від одного етапу до іншого, які наукові персоналії зробили значний внесок в розвиток науки на кожному етапі.
4. Охарактеризуйте об'єкт, предмет, мету і завдання інклюзивної педагогіки.
5. Складіть ментальну карту понятійно-категоріального апарату інклюзивної педагогіки.

Завдання для роботи в групах.

Дайте порівняльну характеристику інтегрованого та інклюзивного навчання за такими критеріями:

- ✓ Форма організації освітнього процесу
- ✓ Доступність для кожної дитини незалежно від характеру та глибини порушення розвитку
- ✓ Зміст освіти
- ✓ Визначення освітнього маршруту
- ✓ Умови і можливості реалізації соціальної функції освіти
- ✓ Умови і можливості реалізації освітньої функції освіти
- ✓ Освітні результати
- ✓ Роль вчителя-логопеда, спеціального педагога (вчителя-дефектолога)
- ✓ Взаємодія і комунікація дітей
- ✓ Взаємодія і комунікація батьків
- ✓ Використання потенціалу всіх батьків
- ✓ Використання потенціалу дитячого колективу у межах навчального закладу
- ✓ Сутність

Питання для обговорення і рефлексії.

1. Деякі автори висловлюють переконання, що навіть якби ефективність інклюзивної моделі не підтверджувалась жодними науковими даними, її варто було б впроваджувати, оскільки вона правильна з моральної точки зору. Що Ви думаєте з цього приводу?

2. Беручи до уваги наукові висновки про ефективність інклюзивного підходу, чому деякі батьки не обирають таку форму навчання для своєї дитини?

3. Багато людей вважає, що чим старший учень, тим складніше створювати для нього інклюзивні умови навчання. Чи погоджуєтесь Ви з таким твердженням, виходячи з власного досвіду? Чому або чому ні?

Рекомендована основна література:

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н.М. Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда, під заг. ред. М.Ф. Войцехівського.- К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 172 с.

2. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти: навч.-метод. посібник / С.П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. – 163 с.

3. Мартинчук О.В. Становлення і розвиток інклюзивної педагогіки як галузі педагогічного знання / О.В. Мартинчук // Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наукових праць: вип. 7, у 2 т./ за ред. В. М. Синьова, О. В. Гаврилова, 1 (7). – Кам'янець-Подільський, 2016. – С. 260-280. – Режим доступу: <http://elibrary.kubg.edu.ua/14335/>

4. Мартинчук О.В. Інклюзивна освіта: освітологічний контекст / О.В. Мартинчук // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського (3). – Миколаїв, 2016. – С. 146-150. – Режим доступу: <http://elibrary.kubg.edu.ua/15260/>

5. Мартинчук О.В. *Інклюзивна педагогіка в контексті розвитку сучасного наукового знання про освіту* / О.В. Мартинчук // Освітологія: українсько-польський щорічник (5). – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка. – С. 147-151. – Режим доступу: <http://elibrary.kubg.edu.ua/16504/>

Семінарське заняття 2

Тема: Ресурси інклюзивного середовища

План заняття

1. Охарактеризуйте сутність поняття «адаптивне освітнє середовище».

2. Охарактеризуйте сутність поняття «інклюзивне освітнє середовище».
3. Охарактеризуйте бар'єри на шляху навчання та участі в шкільному житті.
4. Які бар'єри в навчанні та участі в шкільному житті виникають в культурі, політиці та шкільній практиці?
5. Хто найчастіше, на Вашу думку, стикається з перешкодами на шляху навчання та участі в шкільному житті?
6. Як мінімізувати бар'єри в навчанні та участі в шкільному житті?
7. Які ресурси доступні для підтримки навчання і участі в шкільному житті? (на прикладі школи)
8. Яким чином мають використовуватися ресурси для підтримки навчання і участі в шкільному житті?
9. Які види діяльності можна вважати підтримкою дітей, у яких є бар'єри в навчанні та участі в шкільному житті?

Завдання для роботи в групах.

1. Складіть ментальну карту просторових ресурсів.
2. Складіть ментальну карту предметних ресурсів.
3. Складіть ментальну карту організаційних ресурсів.
4. Складіть ментальну карту соціально-психологічних ресурсів.

Рекомендована основна література

1. Гайдукевич С.Е. Организация образовательной среды для детей с особенностями психофизического развития в условиях интегрированного обучения [Электронный ресурс]. – Минск: БГПУ, 2006. - 98 с. – Режим доступа: <http://www.twirpx.com/file/129924/>

2. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: [практ. посіб.] / [Тім Лорман, Джоан Демплер, Девід Харві]; пер. з англ. – К.: СПД-ФО Парашин І.С., 2010. – 296 с.

3. Изменение существующей системы оценки специальных образовательных потребностей в контексте перехода от медицинской к социально-инклюзивной модели в образовании: учебные материалы Летней школы по инклюзии: – Бишкек: Американский университет в Центральной Азии (АУЦА), 2017.

4. Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами та організація їх навчання: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. – 273 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

5. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти: навч.-метод. посібник / С.П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. – 163 с.

6. Основи інклюзивної освіти: [навч.-метод. посіб.] / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: «А.С.К.», 2012. – 307 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

7. Постанова КМУ від 9 серпня 2017 року № 588 «Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах». – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html>

8. Постанова КМУ від 12 липня 2017 року № 545 «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр». – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html>

Практичне заняття 1

Тема: Технологія первинного оцінювання

План заняття

I. Теоретична частина.

1. Охарактеризуйте сутність поняття «оцінювання розвитку дитини».
2. Охарактеризуйте сутність «первинного оцінювання розвитку дитини».
3. Охарактеризуйте організацію процесу оцінювання розвитку дитини.
4. Охарактеризуйте сутність поняття «переоцінка розвитку дитини».
5. Охарактеризуйте технології оцінювання розвитку дітей.

II. Завдання для роботи в групах.

1. Чому необхідним є оцінювання розвитку дитини?
2. Як можна використовувати результати оцінювання при створенні інклюзивного освітнього середовища?
3. Як збирати і систематизувати інформацію про дитину, використовуючи її в інтересах дитини?

4. Прочитайте роздатковий матеріал «Етичні і деонтологічні вимоги в процесі оцінювання розвитку дитини». Які з визначених вимог, на Ваш погляд, є основними, якими мають керуватись фахівці, які беруть участь в оцінюванні, а які проміжними, тимчасовими.

III. Дослідження випадку (робота в групах).

IV. Вивчіть роздатковий матеріал «Комплект інструментів оцінювання розвитку дитини під час первинного оцінювання».

V. Індивідуальне завдання.

Узагальніть інформацію про методи оцінювання відповідно до рубрик таблиці

Метод оцінювання	Мета	Переваги	Недоліки	Рекомендації
------------------	------	----------	----------	--------------

Рекомендована додаткова література:

1. Изменение существующей системы оценки специальных образовательных потребностей в контексте перехода от медицинской к социально-инклюзивной модели в образовании: учебные материалы Летней школы по инклюзии: – Бишкек: Американский университет в Центральной Азии (АУЦА), 2017.
2. Постанова КМУ від 9 серпня 2017 року № 588 «Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах». – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html>
3. Постанова КМУ від 12 липня 2017 року № 545 «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр». – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html>
4. Освіта дітей з особливими потребами / Сайт МОН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/>.

Практичне заняття 2

Тема: Технологія комплексного оцінювання.

План заняття

I. Теоретична частина.

1. Охарактеризуйте сутність «комплексного оцінювання розвитку дитини».

II. Завдання для роботи в групах.

1. Вивчіть роздатковий матеріал «Комплект інструментів оцінювання розвитку дитини під час комплексного оцінювання».
2. Вивчіть роздатковий матеріал «Звіт про комплексне оцінювання розвитку дитини».
3. Робота в групі:
 - ✓ Із закордонного досвіду. Фахівці у галузі інклюзивної освіти виявили декілька помилок в процесі оцінювання розвитку дитини:
 - Оцінювання без присутності батьків,
 - Оцінювання розвитку дітей фахівцями, які не мають відповідних навичок в роботі з дітьми,
 - Оцінювання окремих сфер розвитку дитини,

— Оцінювання, засноване тільки на застосуванні тестів.

Поясніть, чому потрібно уникати таких ситуацій?

✓ Проаналізуйте випадок, в якому міститься інформація про комплексні результати оцінювання розвитку дитини. Встановіть, чи потребує дитина додаткового втручання. Якщо так, то визначте сфери, які потребують втручання. Аргументуйте. (Випадки студенти отримують на практичному занятті).

✓ Дослідіть в двох групах дві можливі констатації / рішення шкільного консилиуму з переоцінки розвитку дитини:

1. Дитина в подальшому потребує послуг підтримки для набуття шкільних компетенцій.

2. Дитина пододала ООП.

Аргументуйте вибір для кожного випадку.

Рекомендована додаткова література:

1. Изменение существующей системы оценки специальных образовательных потребностей в контексте перехода от медицинской к социально-инклюзивной модели в образовании: учебные материалы Летней школы по инклюзии: – Бишкек: Американский университет в Центральной Азии (АУЦА), 2017.

2. Постанова КМУ від 9 серпня 2017 року № 588 «Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах». – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html>

3. Постанова КМУ від 12 липня 2017 року № 545 «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр». – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html>

4. Освіта дітей з особливими потребами / Сайт МОН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/>.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ІНКЛЮЗИВНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Семінарське заняття 3

Тема. Індивідуальна програма розвитку учня з особливими освітніми потребами.

I. Теоретичні питання

1. Охарактеризуйте сутність поняття «індивідуальний підхід».
2. Охарактеризуйте алгоритм організації індивідуальної допомоги дітям з ООП.
3. Охарактеризуйте структуру індивідуальної програми розвитку дитини.
4. Визначте етапи роботи на створенням ІПР дитини.

II. Практичне дослідницьке завдання.

Вивчіть звіт оцінювання, наданий в роздатковому матеріалі. Розіграйте засідання міждисциплінарної групи з вивчення звіту. Завдання:

Група 1. Уточніть послуги підтримки, необхідні дитині і заповніть відповідний розділ ІПР.

Група 2. Зробіть висновки стосовно особливостей розвитку дитини по сферам: емоційній, моторній, когнітивній, мовленнєвій, соціальній, заповніть відповідний розділ ІПР.

Група 3. Зробіть висновки про потреби, необхідні адаптації для забезпечення інклюзії, заповніть відповідний розділ.

Рекомендована основна література:

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н.М. Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда, під заг. ред. М.Ф. Войцехівського.- К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 172 с.

2. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: [практ. посіб.] / [Тім Лорман, Джоан Демплер, Девід Харві]; пер. з англ. – К.: СПД-ФО Парашин І.С., 2010. – 296 с.

3. Изменение существующей системы оценки специальных образовательных потребностей в контексте перехода от медицинской к социально-инклюзивной модели в образовании: учебные материалы Летней школы по инклюзии: – Бишкек: Американский университет в Центральной Азии (АУЦА), 2017.

4. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти: навч.-метод. посібник / С.П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. – 163 с.

5. Постанова КМУ від 9 серпня 2017 року № 588 «Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах». – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html>

6. Постанова КМУ від 12 липня 2017 року № 545 «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр». – Режим доступу:

<http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html>

Практичне заняття 3

Тема. Роль асистента вчителя в організації і впровадженні інклюзивного навчання.

План заняття

I. Теоретична частина.

1. Охарактеризуйте компетентності асистента вчителя.
2. Дайте порівняльну характеристику обов'язків вчителів та асистентів вчителів класу з інклюзивною формою навчання.
3. Розкрийте роль асистента вчителя в забезпеченні потреб учнів по догляду за здоров'ям.
4. Визначте умови формування ефективних стосунків між учителем та асистентом учителя.

II. Дослідження випадку (робота в групах).

Рекомендована основна література

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н.М. Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда, під заг. ред. М.Ф. Войцехівського.- К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – С. 41-53.
2. Колупаєва А.А. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Е.А. Данілявічуте, С.В. Литовченко. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 197 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
3. Єфімова С.М. Як зробити школу інклюзивною?: [практичний посіб. для адміністрації загальноосвітніх навчальних закладів] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.education-inclusive.com](http://www.education-inclusive.com) – Назва з екрану.
4. Огляд ролі асистентів учителів у канадських школах. Досвід провінцій Манітоба, Нова Шотландія та Альберта: посібник / Е. Чернобой, О. Красюкова-Еннз. – К.: Паливода А.В., 2012. – 32 с.
- 5.

Практичне заняття 4

Тема. Використання множинних інтелектів у процесі формування/розвитку компетенцій дітей з ООП в інклюзивному середовищі.

I. Теоретична частина.

1. Як Ви можете оцінити значущість теорії множинного інтелекту: для пізнання учнів, для проектування навчальних ситуацій; для полегшення навчання всіх учнів; для процесу оцінювання.

2. Прокоментуйте висловлювання Говарда Гарднера «Надзвичайно важливо знати і розвивати всю багатоманітність людського розуму і всі комбінації інтелекту. Якщо ми визнаємо це, я вважаю, що ми будемо мати, принаймні, більше шансів адекватно вирішувати проблеми, з якими стикаємося в житті».

3. Наведіть три аргументи на користь важливості знання стилю навчання учнів, в тому числі і учнів з ООП.

II. Завдання для роботи в парах.

Надайте один одному 2-3 способи використання стилів навчання при вивченні теми з навчального предмета «Українська мова».

III. Практична частина. Завдання в групах.

Сформувати 4 групи.

1. Уважно прочитайте завдання в роздатковому матеріалі.
2. Укажіть тип інтелекту, який відображено у відповідному завданні.
3. Оберіть 2 типи інтелекту (тип інтелекту не має повторюватись в групах) і сформулюйте завдання для учнів, розмежовуючи відповідні типи інтелекту.

Рекомендована основна література

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н.М. Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда, під заг. ред. М.Ф. Войцехівського.- К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 172 с.

2. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: [практ. посіб.] / [Тім Лорман, Джоан Демплер, Девід Харві]; пер. з англ. – К.: СПД-ФО Парашин І.С., 2010. – 296 с.

3. Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами та організація їх навчання: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. – 273 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

4. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти: навч.-метод. посібник / С.П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. – 163 с.

5. Постанова КМУ від 9 серпня 2017 року № 588 «Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах». – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html>

6. Постанова КМУ від 12 липня 2017 року № 545 «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр». – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html>

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ІНКЛЮЗИВНА ПЕДАГОГІКА Портфоліо

Належить студенту III курсу спеціальності «Спеціальна освіта. Логопедія», групи Київського університету імені Бориса Грінченка

1: Вступ: портфоліо

Шановний студенте! Під час вивчення навчальної дисципліни Ви працюєте з портфоліо.

Портфоліо являє собою перелік індивідуальних навчальних цілей та досвід практичної самостійної роботи студента.

Зміст портфоліо є важливим засобом оцінювання студента, що дає можливість зрозуміти ставлення, набуті (професійні) знання та навички.

Портфоліо є персональним документом.

Портфоліо включає три частини:

Частина 1

- Особисті дані (додаток А)

Частина 2

- Докази набутих знань і вмінь (додаток Б).

Частина 3

- Особисті коментарі.

Ми оцінюємо такі компетенції в цьому портфоліо:

1. Здатність до рефлексії та ініціативи.
2. Здатність до критичного мислення.
3. Можливість розвивати свій професіоналізм в галузі інклюзивної освіти.

ЧАСТИНА 1

Додаток А

Персональні дані

Ім'я:
Дата народження:
Місце народження:

Фото

Дайте чесну і відверту відповідь на запитання: «Яким є Ваше особисте ставлення до інклюзивної освіти?»

ЧАСТИНА 2

Додаток Б

ДОКАЗИ НАБУТИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ПРОТЯГОМ ЦЬОГО ТРЕНІНГУ:

Тема 1

Становлення і розвиток інклюзивної педагогіки як галузі педагогічного знання. Предмет, мета і завдання інклюзивної педагогіки. Поняття про інклюзивне навчання

Персональні цілі:	Що Ви хочете дізнатись, з'ясувати, зрозуміти, зробити, щоб опанувати програмовим матеріалом навчальної дисципліни, набути компетенцій спеціального педагога інклюзивної освіти?	<i>Докази досягнення цілей надати в доказах.</i>
Навчальне завдання 1	Занотуйте ідеї, які з'явилися наприкінці заняття. Поміркуйте, що можна було б зробити в групі, класі для досягнення чи розвитку кожної з цих нових ідей.	<i>Відповідь надати в доказах.</i>
Результат:	Чи досягнули Ви своєї мети? Наскільки? Яка була Ваша реакція на результат?	
Рефлексія:	Що мене приваблює? Що я хочу зберегти? Чому я навчився? Що я повинен/повинна зробити по - іншому в наступний раз? Що мені потрібно зробити для цього? Як я можу приготуватись? Я задоволений/задоволена своєю дією і результатом, коли...	

Тема 2

Особливості інклюзивного середовища, його зміст, структура і роль у формуванні особистості дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Бар'єри в навчанні та участі дітей з ООП

Персональні цілі:	Що Ви хочете дізнатись, з'ясувати, зрозуміти, зробити, щоб опанувати програмовим матеріалом тренінгу, набути компетенцій спеціального педагога інклюзивної освіти?	<i>Докази досягнення цілей надати в доказах</i>
--------------------------	--	---

Навчальне завдання 1	Занотуйте ідеї, які з'явилися наприкінці заняття. Поміркуйте, що можна було б зробити в класі для досягнення чи розвитку кожної з цих нових ідей.	<i>Відповідь надати в доказах.</i>
Результат:	Чи досягнули Ви своєї мети? Наскільки? Яка була Ваша реакція на результат?	
Рефлексія:	Що мене приваблює? Що я хочу зберегти? Чому я навчився? Що я повинен/повинна зробити по - іншому в наступний раз? Що мені потрібно зробити для цього? Як я можу приготуватись? Я задоволений/задоволена своєю дією і результатом, коли...	

Тема 3-4.

Система оцінки спеціальних особливих потреб дитини в контексті переходу до соціально-інклюзивної моделі в освіті

Персональні цілі:	Що Ви хочете дізнатись, з'ясувати, зрозуміти, зробити, щоб опанувати програмовим матеріалом тренінгу, набути компетенцій спеціального педагога інклюзивної освіти?	<i>Докази досягнення цілей надати в доказах</i>
Навчальне завдання 1	Занотуйте ідеї, які з'явилися наприкінці заняття. Поміркуйте, що можна було б зробити в класі для досягнення чи розвитку кожної з цих нових ідей.	<i>Відповідь надати в доказах.</i>
Результат:	Чи досягнули Ви своєї мети? Наскільки? Яка була Ваша реакція на результат?	
Рефлексія:	Що мене приваблює? Що я хочу зберегти? Чому я навчився? Що я повинен/повинна зробити по - іншому в наступний раз? Що мені потрібно зробити для цього? Як я можу приготуватись? Я задоволений/задоволена своєю дією і результатом, коли...	

Тема 5.

Навчально-методичне забезпечення інклюзивної освіти дітей з ООП в загальноосвітньому просторі. Індивідуальний підхід та адаптації курикулуму

Персональні цілі:	Що Ви хочете дізнатись, з'ясувати, зрозуміти, зробити, щоб опанувати програмовим матеріалом тренінгу, набути компетенцій спеціального педагога інклюзивної освіти?	<i>Докази досягнення цілей надати в доказах</i>
Навчальне завдання 1	Занотувати ідеї, які з'явилися наприкінці заняття. Поміркуйте, що можна було б зробити в класі для досягнення чи розвитку кожної з цих нових ідей.	<i>Відповідь надати в доказах.</i>
Результат:	Чи досягнули Ви своєї мети? Наскільки? Яка була Ваша реакція на результат?	
Рефлексія:	Що мене приваблює? Що я хочу зберегти? Чому я навчився? Що я повинен/повинна зробити по - іншому в наступний раз? Що мені потрібно зробити для цього? Як я можу приготуватись? Я задоволений/задоволена своєю дією і результатом, коли...	

Тема 6.

Професійне співробітництво в загальноосвітньому навчальному закладі з інклюзивною формою навчання. Психолого-педагогічний супровід в інклюзивному закладі

Персональні цілі:	Що Ви хочете дізнатись, з'ясувати, зрозуміти, зробити, щоб опанувати програмовим матеріалом тренінгу, набути компетенцій спеціального педагога інклюзивної освіти?	<i>Докази досягнення цілей надати в доказах</i>
Навчальне завдання 1	Занотувати ідеї, які з'явилися наприкінці заняття. Поміркуйте, що можна було б зробити в класі для досягнення чи розвитку кожної з цих нових ідей.	<i>Відповідь надати в доказах.</i>
Результат:	Чи досягнули Ви своєї мети? Наскільки? Яка була Ваша реакція на результат?	
Рефлексія:	Що мене приваблює? Що я хочу зберегти? Чому я навчився?	

	<p>Що я повинен/повинна зробити по - іншому в наступний раз? Що мені потрібно зробити для цього? Як я можу приготуватись? Я задоволений/задоволена своєю дією і результатом, коли...</p>	
--	---	--

Тема 7.

Організація навчально-виховного процесу: адаптації і модифікації, диференційоване викладання, спільне викладання

Персональні цілі:	Що Ви хочете дізнатись, з'ясувати, зрозуміти, зробити, щоб опанувати програмовим матеріалом тренінгу, набути компетенцій спеціального педагога інклюзивної освіти?	<i>Докази досягнення цілей надати в доказах</i>
Навчаль-не завдання 1	Занотувати ідеї, які з'явилися наприкінці заняття. Поміркуйте, що можна було б зробити в класі для досягнення чи розвитку кожної з цих нових ідей.	<i>Відповідь надати в доказах.</i>
Результат:	Чи досягнули Ви своєї мети? Наскільки? Яка була Ваша реакція на результат?	
Рефлексія:	<p>Що мене приваблює? Що я хочу зберегти? Чому я навчився? Що я повинен/повинна зробити по - іншому в наступний раз? Що мені потрібно зробити для цього? Як я можу приготуватись? Я задоволений/задоволена своєю дією і результатом, коли...</p>	

Докази

ЧАСТИНА 3

ОСОБИСТІ КОМЕНТАРІ

Примітки викладача:

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення здобувачів першого (бакалаврського) рівня з курсу «Тренінг формування інклюзивних цінностей» оцінюються за Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою (ЄКТС), в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок протягом вивчення інтегрованого курсу «Інклюзивна освіта», а саме: модулю 1 «Освітня інтеграція в сучасному світі» та модулю 2 «Інклюзивна педагогіка». Завершення вивчення інтегрованого курсу «Інклюзивна освіта» завершується іспитом.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Система оцінювання навчальних досягнень студентів за Європейською (ECTS) шкалою подано у табл. 7.1, табл. 7.2.

Таблиця 7.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного
(модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій (1 бал)	7
2.	Відвідування практичного (семінарського) заняття (1 бал)	7
3.	Робота на семінарському, практичному занятті (10 балів)	40
4.	Виконання модульної контрольної роботи (25)	50
5.	Виконання завдання для самостійної роботи (5)	35
Підсумковий рейтинговий бал		139

Бали за вивчення модулю 1 «Освітня інтеграція в сучасному світі»: 169 балів

Бали за вивчення модулю 2 «Інклюзивна педагогіка»: 139 балів

Всього: $169+139=308$ балів: $60= 5,13$ (коефіцієнт)

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, доповіді, презентація завдань для практичних занять, участь в інтерактивних обговореннях.

➤ **Методи письмового контролю:** карти знань, картки для самостійної роботи, конспекти занять, виконання завдань в ЕНК (електронному навчальному курсі)

➤ **Комп'ютерного контролю:** модульне тестування, презентації доповідей та творчих проєктів.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 7.2

Порядок переведення результатів, отриманих за 100-бальною шкалою оцінювання, в шкалу за системою ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Оцінка за шкалою Університету	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)

F	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
Fx	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Кожний модуль включає бали за відвідування лекцій, семінарських та практичних занять, поточну роботу студента на семінарських і практичних заняттях, виконання самостійної роботи, написання модульної контрольної роботи.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

проблемного, проблемно-пошукового, діалогічного, інтерактивного навчання.

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація, ЕНК (електронний навчальний курс).
- *Практичні*: вправи, ЕНК (електронний навчальний курс).

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; ЕНК, виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; інтерактивні методи навчання, створення ситуацій пізнавальної новизни та зацікавленості.

IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ електронний навчальний курс;
- ✓ навчально-методичні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.

X. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основні друковані джерела

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н.М. Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда, під заг. ред. М.Ф. Войцехівського.- К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 172 с.
2. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: [практ. посіб.] / [Тім Лорман, Джоан Демплер, Девід Харві]; пер. з англ. – К.: СПД-ФО Парашин І.С., 2010. – 296 с.
3. Изменение существующей системы оценки специальных образовательных потребностей в контексте перехода от медицинской к социально-инклюзивной модели в образовании: учебные материалы Летней школы по инклюзии: – Бишкек: Американский университет в Центральной Азии (АУЦА), 2017.
4. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: [монографія] /

Алла Анатоліївна Колупаєва. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – 272 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

5. Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами та організація їх навчання: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. – 273 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

6. Мартинчук О.В. Становлення і розвиток інклюзивної педагогіки як галузі педагогічного знання / О.В. Мартинчук // Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наукових праць: вип. 7, у 2 т./ за ред. В. М. Синьова, О. В. Гаврилова, 1 (7). – Кам'янець-Подільський, 2016. – С. 260-280. – Режим доступу: <http://elibrary.kubg.edu.ua/14335/>

7. Мартинчук О.В. Інклюзивна освіта: освітологічний контекст / О.В. Мартинчук // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського (3). – Миколаїв, 2016. – С. 146-150. – Режим доступу: <http://elibrary.kubg.edu.ua/15260/>

8. Мартинчук О.В. *Інклюзивна педагогіка в контексті розвитку сучасного наукового знання про освіту* / О.В. Мартинчук // Освітологія: українсько-польський щорічник (5). – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка. – С. 147-151. – Режим доступу: <http://elibrary.kubg.edu.ua/16504/>

9. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти: навч.-метод. посібник / С.П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. – 163 с.

10. Основи інклюзивної освіти: [навч.-метод. посіб.] / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: «А.С.К.», 2012. – 307 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

11. Постанова КМУ від 9 серпня 2017 року № 588 «Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах». – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html>

12. Постанова КМУ від 12 липня 2017 року № 545 «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр». – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html>

Додаткові друковані джерела

1. Байда Л.Ю. Інвалідність та суспільство:[навч.-метод. посіб.] / Л.Ю. Байда, О.В. Красюкова-Еннс, С.Ю. Буров та ін. / За заг. ред. Л.Ю. Байди, О.В. Красюкової-Еннс. – К., 2012. – 216 с.

2. Выготский Л.С. Собр. соч. в 6-ти т. / Л. С. Выготский. – М.: Изд-во Акад.

пед. наук, 1983. – Т. 5. Основы дефектологии / Под ред. Т.А. Власовой. – 1983.– 369 с.

3. Даніелс Е. Залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх класів. // Е. Деніелс, К. Стаффорд – Львів: Т-во «Надія», 2000.– 255 с.

4. Данілявічутє Е.А. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: [навч.-метод. посіб.] / Е.А. Данілявічутє, С.В. Літовченко / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 360 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

5. Єфімова С.М. Лідерство та інклюзивна освіта: [навч.-метод. посіб.] / С.М. Єфімова, С.В. Королук / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»», 2011. – 164 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

6. Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, О.М. Таранченко. – К.: «АТОПОЛ», 2010. – 96 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

7. Мартинчук О.В. Діти з особливими освітніми потребами / Дитина. **Програма** навчання і виховання дітей дошкільного віку від двох до семи років / Наук. кер. програмою: О.В. Проскура, Л.П. Кочина, В.У. Кузьменко, Н.В. Кудикіна. / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид., доопр. та доп. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2012. – С. 94-99, 162-165, 239-243, 399-406.

8. Мартинчук О.В. Діти з особливими освітніми потребами / О.В. Мартинчук, В.М. Вертугіна // **Методичні рекомендації** до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» / наук. кер. проекту: В.О. Огнев'юк; наук. ред. Н.В. Кудикіна, В.У. Кузьменко; авт. кол. Е.В. Белкіна, Н.І. Богданець-Білокаленко, О.Л. Богініч, З.Н. Борисова, М.С. Вашуленко та [ін.] / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид., доопр. та доп. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – С. 291-307.

Інтернет-джерела

1. Василенко О.М. Соціально-педагогічна робота з учнями з особливими потребами в загальноосвітній школі інклюзивної орієнтації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vmurol.com.ua/upload/publikatsii>

[/Problemi_studentiv_z_invalidnistyu/pdf/Vasilenko_Soc_ped_robota.pdf](#) (дата звернення: 06.08.2013). – Назва з екрану.

2. Довідник видань проекту «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні»: мат-ли Міжнародної конференції «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні: знання, практика та політика» (11-12 лютого 2013 р., Київ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvitportal.lviv.ua/portal/doc/Довідник_видань_проекту.pdf – Назва з екрану.

3. Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про освіту" щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг" від 05 липня 2017 р.

4. Зміни до Положення про центральну та республіканську (Автономна республіка Крим), обласні, Київську та Севастопольську міські, районні (міські) психолого-медико-педагогічні консультації / Наказ Міністерства освіти і науки України та Академії педагогічних наук України від 07.07.2004. – № 569/38 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Національної академії педагогічних наук України від 23.06.2011 N 623/61) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://document.ua/pro-vnesennja-zmin-do-polozhennja-pro-centralnu-ta-respublik-doc80612.html>.

5. Єфімова С.М. Як зробити школу інклюзивною?: [практичний посіб. для адміністрації загальноосвітніх навчальних закладів] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.education-inclusive.com> – Назва з екрану.

6. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: [монографія] / Алла Анатоліївна Колупаєва. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – 272 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/448149/> – Назва з екрану.

7. Концепція розвитку інклюзивної освіти // Наказ МОН України від 01.10.2010 р. № 912 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://firstedu.org.ua/index.php>. – Назва з екрану.

8. Кривоносова О.В. Науковий доробок у галузі інклюзивної освіти в Україні / О.В. Кривоносова, О.Ф. Федоренко // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – №3 (63). – 2012. – С. 11-16.

9. Лупарт Дж. Шкільна реформа в Канаді: перехід від роздільних систем освіти до інклюзивних шкіл / Джуді Лупарт, Чарльз Веббер // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – №1 (55). – 2010. – С. 6-11.

10. Мартинчук О.В. Вплив філософського знання на розробку проблеми освітньої інтеграції дітей з особливими потребами / Современная наука: тенденции развитияМеждународная научная конференция (5-7 июля, 2013 г.,

Будапешт) / Martynchuk E. V. The influence of philosophic knowledge on the development of the problem of educational integration of the children with special needs // Scientific and professional conference: Modern science tendencies of development heed in Budapest 5 th -7 th july 2013. [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <http://scaspee.com/conference-bdquomodern-science-tendencies-of-developmentrdquo.htm> – Назва з екрану.

11. Мартинчук Е.В. Особенности организации и обеспечения инклюзивного обучения в общеобразовательных учебных заведениях Украины // Педагогика и психология: [научно-методический журнал] / Глав. ред. С.Ж. Пралиев / Казахский Национальный педагогический университет имени Абая. – Алматы. – №1 (14). – 2013. – С. 6-10. http://www.kaznpu.kz/docs/1_2013.pdf#page=6.

12. Мартинчук О.В. Підготовка майбутніх педагогів до професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти // Вісник психології і педагогіки: [Електронний ресурс]: Збірник наук. праць / Педагогічний інститут Київського університету імені Бориса Грінченка, Інститут психології і соціальної педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка. – Випуск 8. – К., 2012. – Режим доступу до збірника: <http://www.psyh.kiev.ua>.

13. Мартинчук О.В. Теоретичні основи формування професійної компетентності вихователів дошкільних закладів у сфері розвитку дітей з особливими освітніми потребами // Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Корекційна освіта: історія, сучасність, перспективи» (Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 6-7 жовтня 2011 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fkspp.at.ua/Bibl/zbirnik17-1.pdf#page=83> – Назва з екрану.

14. Миронова С.П. Корекційно-педагогічний супровід інклюзивної освіти // Матеріали інтернет-конференції / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://fkspp.at.ua/konf2/mironova_s.p..pdf – Назва з екрану.

15. Організація навчально-виховного процесу в умовах інклюзивного навчання / Інструктивно-методичний лист МОН, молоді та спорту № 1/9-384 від 18.05.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/29627/ – Назва з екрану.

16. Основи інклюзивної освіти: [навч.-метод. посіб.] / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: «А.С.К.», 2012. – 307 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/958780/> – Назва з екрану.

17. Освіта дітей з особливими потребами / Сайт МОН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/>.

18. Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах // Постанова Кабінету Міністрів України від 15.08.2011 р. № 872. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/872-2011-п> – Назва з екрану.

19. Про затвердження заходів щодо впровадження інклюзивного навчання в дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах на період до 2015 року / Наказ Міністерства освіти й науки України № 1034 від 23.07.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v1034729-13> – Назва з екрану.

20. Про організацію психологічного і соціального супроводу в умовах інклюзивного навчання / Лист МОНмолодьспорт № 1/9-529 від 26.07.12 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/30376/ – Назва з екрану.

21. Назарова Н.М. Теоретические и методологические основы образовательной интеграции / Наталья Михайловна Назарова / Инклюзивное образование: методология, практика, технологии // Мат-лы Международной научно-практической конференции (20-22 июня 2011 г., Москва) / Моск. гор. психол.-пед. ун-т; Редкол.: С. В. Алехина и др. – М.: МГППУ, 2011. – С. 7-9. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.inclusive-edu.ru/content/File/konf/sbornik_kon_22_iyunya.pdf – Название с экрана.

22. Семаго М.М. Междисциплинарное взаимодействие специалистов инклюзивного образования / М.М. Семаго, Н.Я. Семаго. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.f-nashideti.ru/inclusiya/182-mezhdisciplin.html> – Название с экрана.

23. Канадсько-український проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.education-inclusive.com – Назва з екрану.

24. www.ussf.kiev.ua – сайт Всеукраїнського фонду «Крок за кроком».

25. www.ispukr.org.ua – сайт Інституту спеціальної педагогіки НАПН України